

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПЛАТНЕ СИСТЕМЕ

Анализа одређених сегмената платног промета у банкама

Од 35 комерцијалних банака у БиХ, 17 нуди услуге картичног пословања, исти број банака пружа услуге електронског банкарства, а 27 банака су чланице Western Uniona, организације за брзи трансфер новца, показала је анализа коју је извршило Одјељење за платне системе Централне банке БиХ (ЦББиХ). Анализа одређених сегмената платног промета у банкама извршена је употребом анкетних листића које су попунили овлашћени представници 35 комерцијалних банака укључених у платни систем. Осим анализе резултата из анкетног листића, који се састојао од 30 питања, представници Одјељења за платне системе ЦББиХ су, такође, одржали састанке са представницима комерцијалних банака. Од укупног броја банака које нуде услуге картичног пословања, 14 користи неку од међународних платних картица. У БиХ, картично пословање се обавља картицама Visa (Visa Electron i Visa Classic), Euro Card (Maestro i Mastercard) и Diners, те Vamcard, тренутно једином домаћом платном картицом. Током првих шест мјесеци ове године обављено је 1,8 милиона трансакција у картичном пословању са укупном вриједношћу од 312 милиона КМ. Сада у БиХ постоји 118 инсталираних АТМ и 3.650 POS терминала, а до краја године планирано је инсталирање додатних 20 АТМ терминала.

Представници Одјељења за платне системе су током састанака с банкама сазнали да се одређени број банака интензивно припрема за увођење картичног пословања до краја ове или почетком наредне године. Уз банке које користе електронско

банкарство, још четири банке имају купљена софтверска рјешења. Но, иако половина банака нуди услуге електронског банкарства, број клијената који користе те услуге је веома мали. Наиме, у цијелој држави само 1.801 правно лице и 481 физичко лице користе е-банкинг услуге неке од комерцијалних банака у БиХ. Анализа анкетних листића показала је и да је мрежа банака и њихових филијала и експозитура задовољавајућа, те да има тенденцију ширења. Мрежа се састоји од укупно 620 организационих јединица, од чега су 238 филијале, а 382 експозитуре. Неповољним може бити оцијењен мали број организационих јединица у другом ентитету. Све комерцијалне банке обухваћене анкетом имају детаљно разрађене процедуре за рад у унутрашњем платном промету (УПП), а према подацима које су доставиле, видљиво је да се највећи број налога, који се шаљу у ЦББиХ, поравнава у другом дијелу дана, када је могућност проблема са ликвидношћу система највећа. Наиме, највећи дио трансакција у жиро клирингу, 53

посто, обавља се током трећег поравнања у 15.00 сати, док се у RTGS систему највећи број трансакција, 31 посто, поравнава између 14.00 и 15.00 сати. Због тога су током састанка са комерцијалним банкама представници Одјељења за платне системе инсистирали на проналажењу могућности брже обраде налога за слање на поравнање у ЦББиХ. На пословима УПП-а у комерцијалним банкама БиХ ради 1.503 службеника, од чега 733 ради на пословима платног промета, док 770 обавља и друге банкарске послове. Током првих шест мјесеци ове године, комерцијалне банке су пријавиле 21,7 милиона КМ прихода на основу УПП-а, док су њихови расходи на основу УПП-а за исти период били 18 милиона КМ. У очекивању преласка на SWIFT Net, највећи број банака је већ одлучио на који начин ће обавити прелазак са постојећег система. Већина њих ће приликом преласка користити изнајмљене линије, док ће мањи број банака са малим обимом унутрашњег и вањског промета користити бирану линију.

СЕМИНАРИ: Управљање финансијским и оперативним ризицима

Страна 4.

ПРАГ: А. Капетановић успјешно представила БиХ и њену новчаницу

Страна 5.

Помоћ у управљању

девизним резервама

Централну банку БиХ (ЦББиХ) у септембру посјетила је мисија Међународног монетарног фонда (ММФ) за техничку помоћ, а сврха посјете била је пружање помоћи у управљању девизним резервама ЦББиХ, те сагледавање начина на који се врши мониторинг инвестираних средстава и улоге интерне ревизије у тим процесима. Током састанака са руководиоцем Одјељења за мониторинг и анализу разговарано је о улози, функцији и задацима Middle Officeа, те о интерној контроли. Дискутовано је и о смјерницама ЦББиХ за инвестирање девизних резерви, захтјевима за инвестирање у хартије од вриједности деноминирани у еврима са фиксним приходом, те о томе када успоставити benchmark portfolio. И у Одјељењу за банкарство одржани су састанци са мисијом ММФ-а за техничку помоћ током којих су сагледани постојеће улоге, функције и задаци Front и Back Officeа у процесу инвестирања девизних резерви, те дата препорука за прецизнију подјелу одговорности између служби како би био смањен оперативни ризик. На завршном састанку чланова мисије ММФ-а, дијела менаџмента Одјељења за банковне услуге ЦББиХ и главног контролора, представници ММФ-а презентovali су своје ставове о досадашњем управљању девизним резервама ЦББиХ, те сугестије за даља улагања и организовање послова у Одјељењу за банковне услуге. Препоруке су, према значају за смањење ризика, резимиране у акционом плану.

Презентовани макроекономски показатељи

Чланови Управног одбора Централне банке БиХ (ЦББиХ) разговарали су са шефом Мисије Међународног монетарног фонда (ММФ) у БиХ Peterom Doyleom којем су презентовали главне макроекономске показатеље. Како је БиХ релативно мали економски простор, БДП у 2002. години износио је 10,5 милијарди КМ, но стварни податак је, вјероватно, много већи, а неке процјене говоре о могућем повећању БДП за 3,7 посто у 2003. години. Током разговора је истакнуто да је, од увођења аранжмана currency boarda, инфлација у БиХ значајно смањена. Тако је у јуну, инфлација на годишњем нивоу била један посто, што је око половине инфлације у зони евра. Индустијска производња у оба ентитета забиљежила је раст. Тако је у првом дијелу године у Федерацији БиХ забиљежен раст по просјечној стопи од 4,9 посто, а у Републици Српској (РС) износи 4,3 посто. Незапосленост сигурно остаје један од главних проблема у БиХ. Службена статистика говори о више од 40 посто незапослености, а према међународно упоредивим подацима, она је мања од 20 посто. Просјечне нето плате су релативно високе и за јуни 2003. године је износила 527 КМ у Федерацији БиХ, а 379 КМ у РС. За годину дана, оне су повећане за 11,9 посто у Федерацији БиХ, а за 11,5 посто у РС, што представља реално повећање за више од десет посто. Крајем јуна сви монетарни агрегати су повећани у односу на претходни мјесец. У структури укупних депозита, они у домаћој валути у јуну повећали су удио на 49 посто са 45 посто колико су износили средином 2002. године.

Депозити у домаћој валути износили су, по први пут, више од двије милијарде КМ, што јасно говори о јачању повјерења у домаћу валуту. Од почетка јуна примјењује се нови систем обрачуна обавезних резерви комерцијалних банака. Основица је проширена на све депозите, стопа смањена са десет на пет посто, а готов новац у благајнама банака не може бити коришћен за испуњење обавезне резерве. Значајно је повећана и накнада коју ЦББиХ плаћа комерцијалним банкама на стање укупног рачуна резерви. То је нови стимуланс комерцијалним банкама да унесу средства у земљу и држе их на рачуну резерви у ЦББиХ. Нето девизне резерве ЦББиХ су од маја значајно повећане и крајем августа износиле су 2,4 милијарде КМ. Нето слободне девизне резерве веће су од 140 милиона КМ. Каматне стопе у БиХ биљеже незнатан пад, иако су и даље релативно високе. У односу на јуни прошле године, активне каматне стопе на краткорочне кредите смањене су за 2,43 посто, а на дугорочне за 1,42 посто. У првом кварталу 2003. године, дефицит текућег рачуна износио је 839 милиона КМ и незнатно је мањи од дефицита у истом периоду прошле године. Главни узрок високог дефицита текућег рачуна је висок трговински дефицит који је забиљежен и у другом кварталу 2003. године, а покривеност увоза извозом је 31 посто. Чињеница је да је БиХ суочена са стално високим дефицитом трговинског биланса, но спољни дуг је и даље под контролом, а његово сервисирање уредно, истакли су чланови Управног одбора ЦББиХ.

Презентација групаације WestAM

Извршни директор WestAM групаације из Лондона **Ian Williams** одржао је у просторијама Централне банке БиХ (ЦББиХ) у Сарајеву презентацију о структури, локацији, услугама и основној стратегији ове групаације. Презентована су три основна производа која се међусобно разликују према очекиваном поврату, ризику и рочности, а то су WestAM Securite, WestAM Euribor Plus и WestAM Jour.

Основни концепт WestAM-а је опрезно управљање средствима уложеним у производе са великом ликвидношћу, дјелимичном или потпуном заштитом у односу на генерални ризик каматних стопа. Презентација је обављена на позив Инвестиционог комитета ЦББиХ који већ дуже вријеме разматра могућности преструктурисања portfolia и почетка улагања дијела девизних резерви у високо квалитетне евро дено-

минирани хартије од вриједности. WestAM је у потпуности у власништву WestLB AG (Westdeutsche Landesbank Girozentrale) и бави се управљањем средствима, а представништва која покривају различите регије, смјештена су у Dusseldorfu, Houstonu, Londonu, New Yorku, Parisu и Sydneyu. WestLB AG је подијељена на више подгрупаација које се баве различитим пословима.

РОТАЦИЈА ВИЦЕГУВЕРНЕРА

Козарић преузима Одјељење за банкарство, Владушић администрацију и финансије

На основу одлуке Управе Централне банке БиХ

ЦББиХ. Тако ће вицегуверер **Кемал Козарић**, који је до

финансије у ЦББиХ. Вицегувернер **Драган**

Кемал Козарић

(ЦББиХ), 1. октобра 2003. године долази до ротација вицегувернера ЦББиХ надлежног за Одјељење за банкарство и вицегувернера надлежног за администрацију и финансије у

Љубиша Владушић

сада био задужен за администрацију и финансије, преузети Одјељење за банкарство од вицегувернера **Љубише Владушића**. Вицегувернер Владушић преузима администрацију и

Драган Ковачевић

Ковачевић и даље је надлежан за Одјељење за економска истраживања и статистику. Ротације вицегувернера ЦББиХ дефинисане су Правилником ЦББиХ.

Управљање финансијским и оперативним ризицима

Економска неизвјесност и слабост финансијског сектора повећавају ризике свим централним банкама.

Ови ризици не могу бити избјегнути, али могу бити идентификовани, могу бити одређене мјере и могуће је управљати њима. Они који раде у централним банкама све више схватају да је стварање оквира за прихватање, разумијевање и управљање

ризицима, суштина њиховог посла. Стога је Cambridge универзитет у Лондону организовао семинар о управљању финансијским и оперативним ризицима за оне који су на челу централних банака. Семинаром је председавао гувернер Централне банке БиХ (ЦББиХ) **Peter Nicholl**, а у раду семинара учествовали су вицегувернери **Кемал Козарић** и **Љубиша Владушић**. Током семинара истакнуто је да се, у исто вријеме, запослени ЦББиХ суочавају и са захтјевима за унапређење њиховог посла, стога се поставља питање како то могу радити истовремено уз управљање ризицима. Током кључних сесија разговарано је о најефикаснијим средствима организовања и координације планова о непредвиђеним могућностима како би биле ограничене последице оперативних пропуста или катастрофа. Експерти из различитих дисциплина током дискусија омогућили су учесницима да

упореде технике које користе њихове централне банке са оквиром водећих институција

Заједничка фотографија учесника семинара

и академских истраживања. Учесници су истраживали како идентификовати, успоставити мјере и управљати најважнијим ризицима са којима се суочавају централне банке. Чак и искусни службеници у централним банкама имали су потребу властите концепте најбоље праксе упоредити са концептима својих колега и званичних институција. У дискусијама, представници ЦББиХ истакли су да се највећи ризици у БиХ појављују у два подручја, одржању currency boarda у цјелини и у управљању девизним резервама. Према ријечима вицегувернера Владушића, провјере и сигурносне мјере за ефикасно управљање девизним резервама дефинисане Смјерницама за инвестирање девизних резерви, актом који је усвојен, а који према потреби, константно ревидира и мијења Управни одбор ЦББиХ, као највиши орган у ЦББиХ. Јасно одређене

Смјернице дефинишу структуру доношења одлука у управљању девизним резервама. У складу са Смјерницама, постоје три различита нивоа који имају различите одговорности у управљању резервама: Управни одбор ЦББиХ, Инвестициони комитет ЦББиХ и Одјељење за банкарство. ЦББиХ је била прилично опрезна

у дефинисању нивоа прихватљивог ризика у управљању девизним резервама, јер су оне, додао је вицегувернер Владушић, од огромног значаја за монетарне послове БиХ. Једна од важних улога ЦББиХ је и омогућавање функционисања платног ситема у држави који се, како је учесницима семинара појаснио вицегувернер Козарић, сада одвија посредством комерцијалних банака. ЦББиХ је власник жиро клиринга, система за обраду великог броја платних налога малог износа и RTGS-a, система за бруто поравнања у реалном времену, за обраду налога великог износа, односно хитних налога. ЦББиХ, посебно, води рачуна о поузданости и сигурности овог система, а потврда тога је изградња резервног ситема на другој локацији, у Бањој Луци, гдје је лоцирана једна од јединица ЦББиХ, казао је вицегувернер Козарић.

Праг: А. Капетановић успјешно представила БиХ и њену новчаницу

Амбасадорка БиХ у Аустрији **Амира Капетановић** учествовала је на Међународном симпозијуму о папирним новчаницама у свијету који је 11. септембра 2003. године одржан у Прагу. Представљајући Централну банку БиХ (ЦББиХ), амбасадорка Капетановић одржала је уводно излагање о БиХ, њеној историји, успостављању ЦББиХ и пуштању новчаница у оптицај, које је изазвало велику пажњу и било изузетно добро прихваћено. Током излагања, амбасадорка је указала на вишеструк значај босанскохерцеговачке новчанице, конвертибилне марке, која се први пут у оптицају појавила 22. јуна 1998. године. Осим практичне примјене и чињенице да је саставни дио идентитета БиХ, посебан значај новчанице је у томе што је имала и интегративну улогу, казала је амбасадорка Капетановић. До пуштања новчанице у оптицај, у готовинском промету у БиХ коришћене су четири валуте - босанскохерцеговачки динар, југословенски динар, хрватска куна и њемачка марка, с тим да је њемачка марка била једина валута која је коришћена на цијелом простору БиХ. Стриктна provedба монетарне политике засноване на аранжману currency boarda, према

којем свака новчаница и кованица мора имати пуно покриће у слободним конвертибилним

девизним средствима по фиксном курсу, створила је повјерење грађана БиХ у стабилност и конвертибилност КМ захваљујући којима је КМ убрзо постала доминантна валута у

готовинским трансакцијама у свим дијеловима земље. Амбасадорка је говорила и о изгледу новчаница и сигурносним карактеристикама, напоменувши да посљедња новчаница која је пуштена у оптицај, новчаница од 200 КМ, има заштиту идентичну оној коју има и евро. Истакавши да се КМ може мијењати у одређеним банкама неколико земаља, амбасадорка Капетановић је излагање закључила констатацијом да свака новчаница има симболику, ако се узме у обзир да се на њима налазе стари босански стећци, мост на ријеци Дрина, писци рођени у БиХ. Стога и свака од њих представља дио мозаика босанскохерцеговачке историје, казала је амбасадорка. Чешки домаћини су током симпозија у више наврата похвалили учешће БиХ, док су представници Венецуеле, САД и Канаде у својим излагањима указали на инструктивно излагање представника БиХ. Амбасадорка је презентovala и специмене бх. новчаница, а гостима симпозијума и представницима удружења нумизматичара подијелила јубиларне сетове кованица. Истовремено је исказала наду да ће и ова промоција допринијети унапређењу односа Чешке Републике и БиХ.

PETER NICHOLL: НЕУТЕМЕЉЕНЕ ИЗЈАВЕ О БАНКРОТУ БИХ

Гувернер Централне банке БиХ (ЦББиХ) Peter Nicholl сматра неутемељеним изјаве према којима је БиХ суочена са несолвентношћу и налази се пред банкротом. Овакве изјаве, којима се одвраћају потребне инвестиције, нису штетне само за државу, већ су нетачне из више разлога, изјавио је гувернер. Прва чињеница која потврђује да БиХ није суочена са несолвентношћу или банкротом је укупни спољни дуг БиХ који је умјерен и износи нешто више од 40 посто БДП. Спољни дуг је у потпуности сервисирао до сада и његово сервисирање неће представљати проблем за БиХ у будућности, казао је гувернер. О томе да БиХ није пред банкротом потврђују и девизне резерве БиХ које су посљедњих мјесеци повећане. У земљама које се суочавају са несолвентношћу девизне резерве се не повећавају, већ се убрзано смањују, наглашава гувернер Nicholl. Крајем августа 2003. године девизне резерве ЦББиХ износиле су 2,4 милијарде КМ, а од маја 2003. године повећане су за 250 милиона КМ или за нешто више од десет посто. Током првих десет дана септембра, повећане су за додатних 100 милиона КМ, што значи да је узлазни тренд настављен и након љета. "Овај узлазни тренд у девизним резервама показује да је спољна финансијска позиција БиХ ојачала током посљедњих неколико мјесеци, чинећи тиме потпуно неприкладним коментаре о несолвентности и банкроту", нагласио је гувернер Nicholl. Велики трговински дефицит који БиХ има представља проблем, рекао је Nicholl, те додао да се слаже да су повећање извоза и промовисање извоза приоритети за БиХ. Велики трговински дефицит који БиХ има није ништа ново, јер је покривеност увоза извозом у протеклих пет година константно била 30 посто или мање. Према подацима којима располаже ЦББиХ, трговински дефицит за првих шест мјесеци 2003. године је мањи у односу на исти период прошле године, тако да се и овај тренд почиње кретати у правом смјеру.

ПОВЕЋАВА СЕ ОСНОВИЦА ЗА ОБРАЧУН ОБАВЕЗНИХ РЕЗЕРВИ

У првих десет дана септембра 2003. године, ниво депозита банака, који служи као основица за обрачун обавезне резерве, достигао је износ од пет милијарди КМ. Примјеном нове Одлуке о обавезној резерви, укупни депозити банака, које чине депозити у КМ и девизни

депозити, од 1. јуна 2003. године, када је на снагу ступила Одлука, до 10. септембра, повећани су за 476,3 милиона КМ или за 10,5 посто. Од 10. септембра 2002. године до 10. септембра 2003. године депозити банака у КМ повећани за 500 милиона КМ или за 30 посто. Повећање нивоа депозита банака показује да јача повјерење грађана у банкарски систем БиХ и да се повећава удио њихове штедње која је саставни дио банкарских депозита. Такође, због убрзаног повећања депозита, ликвидност комерцијалних банака је изузетно висока и банке држе значајно више новца на својим рачунима него што је то потребно на основу обавезне резерве.

ОДРЖАНА ДРУГА СЈЕДНИЦА НОВОГ САЗИВА УПРАВНОГ ОДБОРА ЦББИХ

Управни одбор Централне банке БиХ (ЦББиХ) сложио се да ЦББиХ плати 20 посто износа прве рате на име чланарине Савјета министара БиХ у Развојној банци Савјета Европе. Ова одлука је донесена на другој сједници новог сазива Управног одбора ЦББиХ, која је одржана 17. септембра 2003. године у Сарајеву. Управни одбор ЦББиХ је увјерен да ће одлука о приступању Развојној банци Савјета Европе бити позитивна за будући економски и друштвени развој БиХ, те је одлучио да помогне властима у испуњавању услова за плаћање чланарине. Управни одбор ЦББиХ се, такође, сложио са захтјевом Канцеларијом високог представника ОНР) у БиХ, који предсједава Комисијом за спречавање прања новца, да ЦББиХ ради са свим комерцијалним банкама на успостави јединственог регистра рачуна за цијелу земљу. Пројектни тим ће бити успостављен што је могуће прије, с обзиром на чињеницу да је успостава јединственог регистра банкарских рачуна значајан корак у борби против прања новца и других врста финансијског криминала у БиХ.

PETER NICHOLL НА ДРУГОМ ПОСЛОВНОМ ОКРУГЛОМ СТОЛУ СА ВЛАДАМА БИХ

Гувернер Централне банке БиХ Peter Nicholl очекује у наредном периоду задржавање инфлације у БиХ на постојећем нивоу, економски раст од шест или седам посто годишње и постепено побољшање платног биланса. Ова позитивна економска предвиђања, међутим, зависе од нових процеса економских реформи који се у БиХ убрзавају. Иако је окружење за приватне инвестиције унапријеђено, и даље

постоје ризици за инвестирање у БиХ, рекао је гувернер Nicholl, говорећи током другог округлог стола са представницима власти БиХ,

који је у организацији 'Economist Conference', 22. и 23. септембра 2003. године одржан у Сарајеву. Он је додао да сада вјерује да су могућности премашиле ризике. Гувернер је истакао да је веома тешко прецизно процијенити како ће изгледати економија БиХ, због тога што БиХ пролази кроз бројне транзиције истовремено, те због чињенице да економска ситуација зависи од убрзања економских и законских реформи. "Све док законски и порески системи не буду измијењени брзо и из темеља, БиХ ће имати тешку будућност", упозорио је гувернер ЦББиХ на конференцији, те додао да је оптимиста и да је увјерен да ће успједити наставак у успостави макроекономске стабилности и убрзање реформи. У излагању гувернер је говорио и о ЦББиХ и њеној улози у одржавању финансијске стабилности у БиХ, унапређењу у банкарском сектору, а посебно о промјенама у финансијском сектору које слиједе у блиској будућности. С обзиром на то да БиХ има стабилну Централну банку и стабилну валуту, те унапријеђен банкарски сектор, изазови у наредне двије године биће одржати финансијску стабилност и развити тржиште капитала и хартија од вриједности. Међу иницијативама које су предложене или су у фази реализације су успостава и рад Вијећа за тржиште капитала, израда сувереног кредитног рејтинга, успостава тржишта хартија од вриједности, вођење банкарске супервизије под окриљем ЦББиХ, хармонизација стандарда и одредби у свим областима финансијског тржишта са стандардима и прописима Европске уније, те евентуална успостава регионалне берзе.

ВИЈЕСТИ ИЗ ГЛАВНИХ ЈЕДИНИЦА И ФИЛИЈАЛА

ГБРС БАЊА ЛУКА

Од увођења новог начина обрачуна обавезне резерве, просјечно стање резерви банака у Републици Српској (РС) повећано је за 79 посто и износи 93.259.252,00 КМ. У истом периоду, депозитна основица за обрачун обавезне резерве повећана је за 173 посто, при чему је само основица у КМ повећана за 39 посто.

ГЈ МОСТАР

Ступањем на снагу нове Одлуке о утврђивању и одржавању обавезних резерви и утврђивању накнаде на износ резерве, у Главној јединици (ГЈ) Мостар повећан је рачун резерви комерцијалних банака. Од 1. јуна до 20. септембра рачуни резерви повећани су за 143,75 посто. У августу на нивоу ГЈ Мостар обрађено је укупно 123.411 трансакција од чега 120.419 трансакција жироклиринга и 2.992 трансакције RTGS. У мјенјачницама Сплитске банке д.д. Сплит, од 1. јануара до 28. августа замијењено је и предато 2.124.000,00 КМ, што је резултат примјене Уговора о продаји и куповини конвертибилних марака, закљученог између Централне банке БиХ и Сплитске банке д.д. Сплит.

ФИЛИЈАЛА БРЧКО

У септембру урађен је ребаланс буџета Филијале Брчко за 2003. годину. У Филијали је успоставље-

на нова ISDN линија (дигитална телефонска линија). Руководилац Филијале Мирзета Арнаутовић присуствовала је 29. септембра пријему који је уприличен у Регионалном уреду високог представника (ОП) у Брчком у поводу одласка са дужности супервизора за Брчко Henry Clarke. У току месеца, у Филијали су обављане редовне активности у вези са трезорским пословањем, статистиком, платним прометом и рачуноводством.

ГЈ САРАЈЕВО

У септембру настављене су активности на адаптацији нових пословних просторија Главне јединице (ГЈ) Сарајево у улици Мехмеда Спахе број 3. Након рјешења административних питања, извођачи радова "Siemens" и ГП "Босна" са кооперантима су наставили обављати послове предвиђеним темпом тако да се завршетак радова очекује у децембру ове године. У Служби за банкарство отворено је шест посебних рачуна банака по основу одлуке високог представника у БиХ о блокади средстава клијената са циљем спречавања терористичких активности или активности којима се опструише provedба мира. Анализом рада Службе за трезорске послове закључно са 31. августом 2003. године, утврђено је знатно повећање броја и вриједности трансакција, тако да је било укупно 949 улаза са 18.387.123 комада новчаница и 5.503.200 комада кованица. Укупно је било 882 излаза са 18.385.290 комада новчаница и 5.476.476 комада кованица, те је промет овог трезора изједначен са Трезором у Бањој Луци.

ФИЛИЈАЛА ПАЛЕ

Филијала Главне банке Републике Српске (ГБРС) Пале реализовала је све предвиђене активности за септембар. Током свих девет мјесеци остварено је повећање позитивног салда купопродаје КМ-а на нивоу Филијале, а у септембру салдо је био за 2,2 посто већи у односу на август. Салдо рачуна резерви банака које води Филијала Пале повећан је за 2,5 посто у односу на претходни мјесец. У септембру број трансакција продаје КМ банкама повећан је за 11,9 посто у односу на исти период претходног мјесеца, док је број трансакција куповине КМ смањен за 11,1 посто у односу на исти период претходне године.

Нова зграда Филијале Пале

У ЦББиХ 264 упослена

У септембру 2003. године није било запошљавања нових службеника, нити службеника који су напустили Централну банку БиХ (ЦББиХ). Такође, није било ни рас-

поређивања службеника на друга радна мјеста. У ЦББиХ запослена су укупно 264 службеника, од којих је 260 у радном односу на неодређено, а четири службеника у радном

односу на одређено вријеме. Од укупног броја службеника на неодређено вријеме, један службеник - приправник налази се на неплаћеном одсуству.

ЕДУКАЦИЈА

Већи број запослених у ЦББиХ на семинарима и конференцијама

Гувернер ЦББиХ **Peter Nicholl**, те вицегувернери **Кемал Козарић** и **Љубиша Владушић** учествовали су у раду семинара који је од 31. августа до 4. септембра одржан на Cambridge универзитету у Лондону. Назив семинара био је "Финансијско и оперативнo управљање ризицима за службенике централне банке", а одржан је у организацији Central Banking Publications LTD из Лондона.

Руководилац Одјељења за рачуноводство и финансије Централног уреда Централне банке БиХ (ЦББиХ) **Нинослав Греговић** боравио је од 8. до 12. септембра у Лондону, гдје је присуствовао семинару под називом "Финансије и рачуноводство, управљање у централним банкама".

Организатор је била Банка Енглеске. У Софији је од 18. до 20. септембра боравила **Анђа Бијељац**, координатор Службе за кадровске послове у ЦББиХ. Присуствовала је семинару под називом "Људски фактор, глобални промотор развоја кадровских послова".

У организацији Банке за међународна поравнања (*Bank for International Settlements - BIS*), у Beatenbergу је од 1. до 5. септембра одржан семинар чији је назив био "Технике напредног управљања ризиком".

Присуствовао му је економиста за банкарство у Главној банци Републике Српске (ГБРС) ЦББиХ **Драган Јовић**. Годишњој скупштини Свјетске банке и Међународног монетарног фонда, која је ове године одржана од 20. до 24. септембра у Дубаију, у име ЦББиХ присуствовали

су вицегувернери **Кемал Козарић** и **Драган Ковачевић**.

Вицегувернер Ковачевић боравио је 11. и 12. септембра у Саранди (Албанија), гдје је присуствовао конференцији о албанској привреди, чији је организатор била Банка Албаније. У организацији чешке Народне банке, у Прагу је одржан семинар о кредитним ризицима и ублажавању кредитног ризика. Овом семинару, који је одржан од 22. до 26. септембра присуствовала је **Василија Араповић**, руководилац Одјељења за мониторинг и анализе. Економиста у Служби за статистику владиних финансија спољног дуга и реалног сектора **Амила Делић** боравила је у Липицама гдје је, у организацији СЕФ-а, од 8. до 19. септембра одржан семинар о финансијском програмирању и политикама. Семинару чији је назив био "9 и DBA 2 - ORACLE 9 и основе DBA II" присуствовала је стручњак за базе података и у Служби за програмирање и развој **Ламија Темаловић**. Семинар је одржан од 8. до 12. септембра у Загребу, а организатор је била фирма ORACLE. У раду семинара под називом "Платни системи и системи поравнања за централне банке" учествовао је руководилац Одјељења за платне

системе Централног уреда ЦББиХ **Ђорђе Рацковић**.

Семинар је организовала Европска централна банка, а одржан је од 1. до 3. септембра у Франкфурту. Рацковић је присуствовао и међународној Конференцији клириншких институција која је одржана од 18. до 20. септембра у Скопљу. Конференцију је организовала клириншка кућа KIBS AD из Скопља. Међународни семинар о банкарској супервизији, који је од 5. до 12. септембра одржан у Beatenbergу похађала је **Љиљана Маријановић**, координатор за банковну супервизију у Кабинету гувернера. Семинар је одржан у организацији BIS-а. Координатор Службе за банкарство ГБРС Бања Лука **Радмила Грујичић** присуствовала је Милочерском економском форуму 2003, који је Савез економиста Србије и Црне Горе организовао од 17. до 19. септембра. Састанку корисничке групе RTGS система у Риги, одржаном од 18. до 20. септембра у организацији LOGICA-е, присуствовао је координатор Службе за информатичку подршку Одјељења за платне системе **Саша Лемез**. Замјеница контролора **Милосија Дракулић** и координатор Одјељења за мониторинг и анализе **Ново Цицовић** присуствовали су семинару о теми "Рачуноводство и финансије у кризном амбијенту" у Теслићу. Семинар је одржан од 18. до 20. септембра у организацији Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске.

Нинослав Греговић

Ђорђе Рацковић

Анђа Бијељац

Амила Делић

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. августа 2003.
Објашњења

Мјесечни биланс стања се издаје да би се обезбиједиле информације о раду Централне банке Босне и Херцеговине према правилу currency boarda и да би се понудиле посебне информације које захтјева Закон о Централној банци Босне и Херцеговине.

Неке посебне карактеристике биланса стања од 31. августа су:

На дан 31. августа Банка је задовољила обавезе правила currency boarda **како то наводи члан 31. Закона.** Стање нето стране активе превазилази њену монетарну пасиву у конвертибилним маркама (KM) за 143.817.674 KM. Ово је приказано у ставки нето девизна актива минус монетарна пасива.

Девизна актива је сачињена углавном од депозита који се држе код ино-банака.

Биланс стања такође приказује композицију држања валута тако што их диференцира у EUR и остале валуте.

Банчини девизни депозити доносе приход од камата за Банку.

Монетарна пасива је у највећем обиму представљала обавезу Банке за KM новац у оптицају (1.739.150.137 KM) и резервне депозите резидентних банака (502.747.095 KM).

Капитал и резерве одражавају почетни капитал и резерве, дионице и акумулиране добити Банке од почетка њеног рада 11. августа 1997.

Као депозитар за чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у, Банка исказује у билансу стања ММФ-ове рачуне 1 и 2 као страну пасиву, и чува хартије од вриједности Владе Босне и Херцеговине везане за чланство. Истовремено дјелујући и као фискални агент у име Владе у њеним односима са ММФ-ом, Банка евидентира средства и обавезе Владе везане за чланство на повјерљачким рачунима одвојеним од биланса стања.

Консолидацијом свих рачуна везаним за чланство Босне и Херцеговине у ММФ-у израчунава се обавеза као нето чланска позиција од 257.505.598 KM.

Банка такођер води одређене рачуне страних валута у смислу споразума између Владе Босне и Херцеговине и страних влада и финансијских организација, као и девизне рачуне државних институција и агенција за које Банка дјелује као агент. Како ови рачуни нису нити актива нити пасива ЦББиХ, они нису укључени у горе наведени биланс стања. Укупни износ средстава која се држе на овим рачунима је био 279.381.818 KM.

Даљи упити који се тичу Мјесечног биланса стања могу се упутити Одјељењу за рачуноводство и финансије у Сарајеву на тел. (33) 27 8 119, факс. (33) 278 294. Представници медија могу се обратити Служби за односе с јавношћу на тел. (33) 278 123, факс. (33) 278 296.

Централна банка Босне и Херцеговине је независна монетарна институција БиХ и нема никаквих организационих веза са било којом пословном банком.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Мјесечни биланс стања (привремени) од 31. августа 2003.
(износи у KM еквивалентима)

АКТИВА		Укупан износ	EUR	Остале валуте
1	Девизна актива	2.404.956.296	2.401.822.121	3.134.175
1.1	Готовина	42.834.994	42.804.343	30.651
1.2	Краткорочни депозити	2.360.639.492	2.359.017.778	1.621.714
1.3	SDR у ММФ-у	1.481.810	0	1.481.810
2	Остала актива	70.456.598		
УКУПНА АКТИВА (1 + 2)		2.475.412.894		

ПАСИВА		Укупан износ
3	Монетарна пасива	2.260.040.961
3.1	Валута у оптицају	1.739.150.137
3.2	Кредитни биланс резидентних банака	502.747.095
3.3	Кредитни биланс осталих резидената	18.143.729
4	Обавезе према нерезидентима	1.097.661
5	Остала пасива	9.130.442
6	Капитал и резерве	205.143.830
УКУПНА ПАСИВА (3+4+5+6)		2.475.412.894

Нето девизна актива минус монетарна пасива (1 - 3 - 4)	143.817.674
---	--------------------

Јасмина Халилбеговић
Главни контролор

P. W. Nichol
Губернер
Сарајево (датум) 23.07.2003.